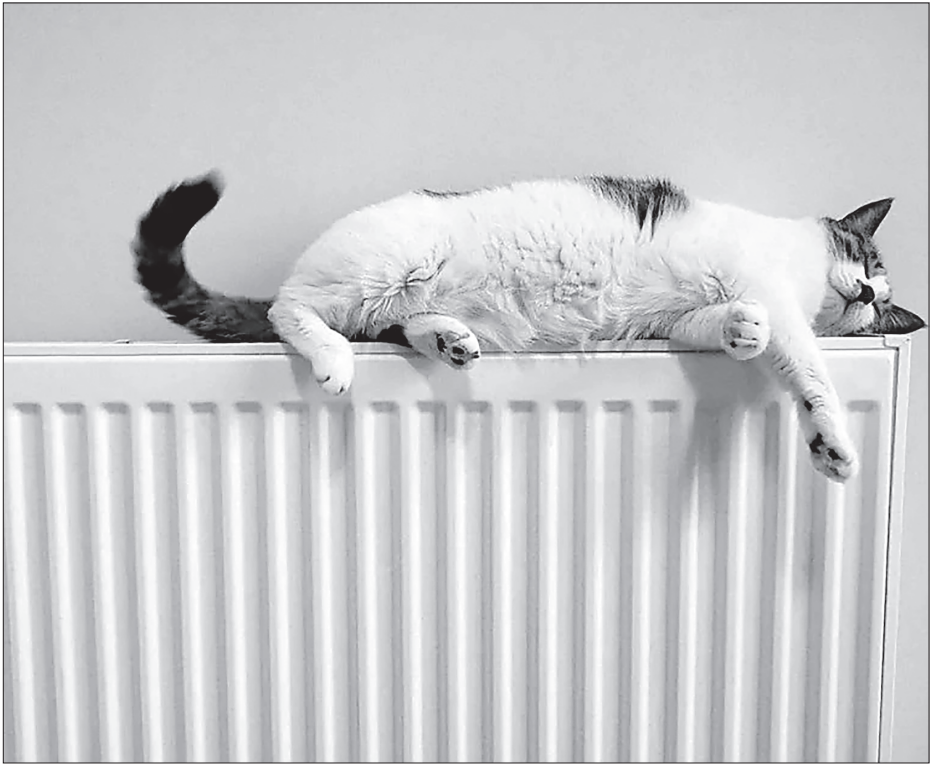

Augstos mājokļa rēķinus daudziem šoziem samaksāt grūti. Valsts un pašvaldības nāk palīgā

Ilustratīvs foto

Lidija Kirillova

Šonedēļ ārā plus grādi, sniegs kūst aumaļām. Taču janvāris un februāris Latvijas iedzīvotājus pārsteidza ar pamatīgiem minusiem un kupenām, kādas nebija redzētas sen. Meteorologi gan centās skaidrot, ka tā nav nekāda anomālija, bet normāla Baltijas ziema, lai gan no šiem skaidrojumiem apkures rēķini mājokļu īpašniekiem mazāki nekļuva. Tieši otrādi, tie ievērojami pieauga, iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem draudot ar nespēju samaksāt un uzkrājot parādus. Pēc aukstā janvāra pašvaldībās un valdībā sākās diskusijas par mājokļa pabalsta palielināšanu. Pārsteidzoši ātrā tempā tika panākta vienošanās par likuma izmaiņām.

Saeima lēma – iedzīvotājiem jāpalīdz

Saeima 26. februārī galīgajā lasījumā atbalstīja par steidzamām atzītās likuma izmaiņas, lai šajā aukstajā ziemā palielinātu mājokļa pabalstus iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem, kā arī mazaizsargātām ģimenēm ar bērniem. Šīs izmaiņas nepieciešamas, lai palīdzētu iedzīvotājiem samaksāt augstos mājokļa rēķinus un nepieļautu parādu veidošanos, jo patlaban mājokļa pabalsts daudziem iedzīvotājiem vairs nav pietiekams.

Informācija Saeimas mājaslapā skaidro, ka izmaiņas paredz no šī gada 1. janvāra līdz 30. aprīlim palielināt koeficientus, pēc kuriem aprēķina mājokļa pabalstu. Piemēram, ja pensionāra ienākumi ir 500 eiro, bet viņa izdevumi par mājokli – 300 eiro mēnesī, esošā pabalsta apmērs būtu 192 eiro, bet pēc izmaiņu pieņemšanas viņš varēs pretendēt uz mājokļa pabalstu 267 eiro mēnesī, iepriekš norādīja likumprojekta autori. Turklāt šīs izmaiņas nodrošinās, ka pabalstam varēs pieteikties vairāk cilvēku – arī daļa to māsasaimniecību, kuras līdz šim pie esošajiem koeficientiem mājokļa pabalstam nekvalificējās.

Māsasaimniecībām, kuras jau saņem mājokļa pabalstu, to pārrēķinās automātiski, savukārt pārējiem jārikojas pašiem – jāvēršas savas pašvaldības sociālajā dienestā, kas vērtēs māsasaimniecības materiālo situāciju un mājokļa pabalsta piešķiršanu.

Pašvaldības no 1. marta līdz 30. jūnijam varēs noteikt piemaksu darbiniekiem, kuri risina ar mājokļa pabalsta piešķiršanu un pārrēķinu saistītus jautājumus, līdz 30 procentiem no noteiktās mēnešalgas.

Izmaiņas paplašina iespējas saņemt mājokļa pabalstu – tam varēs pieteikties arī māsasaimniecības ar bērniem līdz 18 gadu vecumam, kā arī ar jauniešiem līdz 24 gadiem, ja viņi turpina apgūt vispārējo, profesionālo vai augstāko izglītību.

Vienlaikus palielinātas valsts mērķdotācijas pašvaldībām, lai palīdzētu segt ar pabalstu izmaksu saistītos izdevumus, tostarp nodrošinātu atbalstu pašvaldību darbiniekiem par papildu darbu.

Aprēķināts, ka mājokļa pabalsta saņēmēju loks paplašināsies par aptuveni 7,5 tūkstošiem cilvēku un vidējais pabalsta apmērs pieaugs par 46,15 eiro uz cilvēku mē-

nesī. Atbildēt uz jautājumu – daudz tas vai maz, viennozīmīgi nevar, jo katrs gadījums ir individuāls.

Tā kā Ukrainas civiliedzīvotājiem ir tādās pašas tiesības kā Latvijas iedzīvotājiem, koeficientu palielināšana attieksies arī uz šo iedzīvotāju grupu. Prognozēts, ka pabalsta saņēmēju skaits Ukrainas civiliedzīvotāju vidū palielināsies par aptuveni 515 cilvēkiem.

Saistībā ar šo labklājības ministrs Reinis Uzulnieks teica: «Šī apkures sezona daudzām māsasaimniecībām ir finansiāli īpaši sarežģīta, ņemot vērā būtisko mājokļa uzturēšanas izmaksu pieaugumu. Tādēļ ir pieņemts lēmums palielināt mājokļa pabalsta koeficientus, lai nodrošinātu mērķētu un laicīgu atbalstu iedzīvotājiem ziemas periodā. Šīs izmaiņas stiprina sociālās aizsardzības sistēmu un palīdz mazināt izmaksu pieauguma ietekmi uz senioriem, cilvēkiem ar invaliditāti un māsasaimniecībām ar zemākiem ienākumiem.»

Būs cenu griesti siltumenerģijai

Ielūkojoties Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (SPRK) tīmekļvietnē, skaidri pamanāms, cik atšķirīgi ir siltumenerģijas tarifi pašvaldībās – sākot no nepilniem 57 eiro par megavatstundu (bez PVN) Balvos un beidzot ar 83 eiro par megavatstundu Rīgā. Lai mazinātu iedzīvotāju izdevumus par siltumapgādi, Saeima 12. februārī pieņēma grozījumus Enerģētikas likumā, kas paredz noteikt siltumenerģijas cenu griestus. Grozījumi paredz noteikt maksimālo cenu, par kādu sistēmas operators drīkst iepirkt saražoto siltumenerģiju. Piedāvātā cena nedrīkstēs pārsniegt SPRK noteikto maksimālo līmeni.

Līdz šī gada jūnija beigām SPRK noteiks maksimālo iepirkuma cenu siltumenerģijai Rīgā. Savukārt pārējiem operatoriem maksimālo siltumenerģijas cenu noteiks līdz 2028. gada 30. jūnijam.

Rīgā, kur lietotājiem piegādātās siltumenerģijas apjoms pārsniedz 2 miljonus megavatstundu gadā, cenu griestus piemēros no šī gada 1. oktobra. Pārējiem siltumapgādes sistēmu operatoriem tie stāsies spēkā no 2028. gada 1. oktobra, tā skaidro Saeimas Preses dienests.

Latgales pašvaldības – tarifu lētajā galā

Maksa par centralizēto apkuri veidojas no diviem galvenajiem faktoriem: apkures tarifa un laikapstākļiem, kas ietekmē ēkas siltumenerģijas patēriņu. Palūkosimies, kādi ir pašlaik spēkā esošie apkures tarifi reģionā. Jau iepriekš var uzsvērt, ka praktiski visas Latgales pašvaldības ir siltumenerģijas tarifu tā sauktajā lētajā galā.

Būtiska nozīme ir arī ēkas tehniskajam stāvoklim, jo siltināta māja patērēs mazāk siltuma nekā tāda, kuras uzturēšanai īpašnieki un apsaimniekotājs nepievērš pietiekamu uzmanību. Kā informē, piemēram, pašvaldības uzņēmums «Daugavpils siltumtīkli», daugavpīliešiem tarifs ir viens no zemākajiem Latvijā. To uzskatāmi apliecina arī Latvijas 25 lielāko siltumenerģijas ražotāju salīdzinošā tabula. 2026. gada februārī apkures tarifi dažādās Latvijas pilsētās atšķirās vairāk nekā pusotru reizi. Tajā pašā laikā «Daugavpils siltumtīkli» ar tarifu 66,79 EUR/MWh stabili atrodas tabulas augšdaļā. Cits piemērs ir Jēkabpils, kur noteiktais siltumenerģijas tarifs ir 80,01 EUR/MWh, un Rīga ar tarifu 83,01 EUR/MWh.

Siltumenerģijas tarifi Latgalē 2026. gada februārī

Balvi – 56,98 EUR/MWh;
Līvāni – 63 EUR/MWh;
Preiļi – 64,1 EUR/MWh;
Krāslava – 64,46 EUR/MWh;
Daugavpils – 66,79 EUR/MWh;
Kārsava – 69,94 EUR/MWh;
Ludza – 70,27 EUR/MWh;
Malta – 70,31 EUR/MWh;
Vilāni – 70,36 EUR/MWh;
Nīcgale – 73,63 EUR/MWh;
Ilūkste – 74,85 EUR/MWh;
Rēzekne – 76,59 EUR/MWh.

Ne visi bija vienprātis

2026. gada budžetā mājokļu pabalstam atvēlēti 52 890 600 eiro, bet ar izmaiņām šīs izmaksas sasnies 58 598 824 eiro, tostarp valsts budžetā 21 013 953 eiro, bet pašvaldību budžetā – 37 584 871 eiro.

Pret izmaiņām iestājās Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK), kura norādīja, ka Latvijā ir bijušas aukstākas ziemas un iedzīvotāju ienākumi zemāki. Konfederācijā uzskatīja, ka labākais risinājums šādām īstermiņa maksājumu svārstībām ir «izstieptais maksājums», kura ietvaros siltumapgādes uzņēmumi bez soda sankcijām ļauj iedzīvotājiem kārtot maksājumus līdz nākamās apkures sezonas sākumam.

Mājokļa pabalsta lūdzēju skaits aug

Lai noskaidrotu, kādā situācijā pašlaik atrodas Latgales iedzīvotāji, sazinājāmies ar vairāku pašvaldību atbildīgajiem dienestiem. Lūk, ko pastāstīja **Krāslavas novada pašvaldības iestādes «Sociālais dienests» vadītāja Elita Trīle.**

Saskaņā ar saistošajiem noteikumiem, Krāslavas novada iedzīvotājiem ir pieejams mājokļa pabalsts (aprēķina tāpat kā valstī kopumā) un krīzes pabalsts. Citu papildu atbalsta programmu novadā nav. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2026. gadā atbalsta sākumu apjoms, nosacījumi un finansējums nav mainīts, pieaug mājokļa pabalsta pieprasītāju/ saņēmēju skaits. Ko šajā situācijā izdarījusi valsts? Steidzamības kārtā veikti grozījumi likumā un tie jau stājušies spēkā.

Sociālā dienesta vadītāja skaidro, ka plašsaziņas līdzekļos sniegtā informācija acīmredzot nav bijusi pietiekami skaidrota, jo uz dienesta zvana ļoti daudzi cilvēki, kuri ir sapratuši, ka visiem būs iespējams saņemt atbalstu mājokļa un apkures izdevumu segšanai, tas ir, katram ieskaitīs konkrētu naudas summu bankas kontā, taču tā nebūs. Mājokļa pabalstus saņems līdzšinējās kategorijas – iedzīvotāji ar zemiem ienākumiem, kā arī mazaizsargātās ģimenes ar bērniem. Sociālais dienests veiks pārrēķinu no šī gada janvāra līdz aprīlim.

Mājokļa pabalsta lūdzēju skaits novadā aug. To apliecina skaitļi, piemēram, 2025. gada februārī pabalstu saņēmušo personu

skaits bija 924, bet šī gada februārī – 934. Pabalstu saņēmušo ģimeņu skaits palielinājies no 650 pērn februārī līdz 676 šogad. Mājokļa pabalstam nepieciešamais finansējums 2025. gada janvārī novadā bija 45 687,13 eiro, šī gada janvārī – 54 719,93 eiro (tajā skaitā malkas iegādei – 16 306,99 eiro), bet februārī attiecīgi 102 389,12 un 90 459,25 eiro (tajā skaitā malkas iegādei – 42 500,75).

Pieprasījums pēc mājokļa (tai skaitā arī malkas iegādei) pabalsta šosezon aug, janvārī to bija lūgušas un saņēmušas 34, bet februārī jau 80 Krāslavas novada ģimenes.

Plaisa starp lauciniekiem un pilsētniekiem tikai palielināsies

Preiļu novada Labklājības pārvaldes vadītājas vietiece administratīvi saimnieciskās darbības jautājumos Anita Gāga pastāstīja, ka 3. martā bija saņemti 300 iesniegumi, februārī mājokļa pabalsta izmak-sai izlietoti 29 805,08 eiro. Koeficienta palielināšana izdevumus vēl vairāk palielinās. Turklāt darbiniekiem būs jāveic atkārtota saņemto iesniegumu izskatīšana, veicot aprēķinus atbilstoši jaunajiem koeficientiem.

Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35. panta pirmās daļas 2. punktā minētajam, pašvaldībā ir pieejams pamata sociālās palīdzības pabalsts – mājokļa pabalsts, kurš vistiešākajā mērā ir vērsts to izdevumu kompensēšanai, kas saistīti ar mājokli un apkures izdevumiem.

Salīdzinot ar 2025. gadu, pašvaldība, pat vēl nezinot, ka būs grozījumi likumā un tiks veikta koeficientu maiņa pabalsta aprēķinam, ir palielinājusi finansējumu mājokļa pabalsta segšanai. Ja faktiski 2025. gadā minētajam pabalstam tika izlietoti 257 073 eiro, tad 2026. gada budžetā tika ielānoti 295 000 eiro. Nosacījumi pabalsta saņemšanai paliek nemainīgi, kādi tie noteikti valsts līmenī.

Par papildu pasākumiem pašvaldībā nav ticis lemts. Tiks ieviests tas, ko paredzēs grozījumi normatīvajos aktos, jo tāpat tas krietni palielinās jau tā pieaugušos izdevumus – tiks veikts pārrēķins arī tiem iesniegumiem, kas saņemti janvārī, februārī, kā rezultātā iedzīvotājiem, īpaši tiem, kuriem ir centrālā siltumapgāde, rēķini tiks nosegti procentuāli lielā apmērā. Tāpat tiks pieņemti jaunu personu iesniegumi, kuriem palielinātais koeficients, iespējams, ļaus pretendēt uz kaut daļēju atbalstu ar mājokli saistīto izdevumu segšanai.

Kopējās tendences rāda skaitļi. 2025. gadā no janvāra līdz 24. februārim saņemti 222 iesniegumi gan pirmreizējam mājokļa pabalsta aprēķinam, gan tā pārrēķinam. Šogad šajā periodā saņemts jau 281 iesniegums. Izmaksātā summa 2025. gada janvārī – 17 648,23 eiro (par decembrī saņemtajiem rēķiniem un pirkto kurināmo), 2026. gada februārī – 27 476,63 eiro (par izdevumiem janvārī).

Ar lielu varbūtību krietni iespaidīgākā apmērā mājokļa pabalsts tiks izmaksāts par šī gada februāri, martu, aprīli, kad iedzīvotāji saņems rēķinus par aizvadītajiem aukstajiem mēnešiem. To parāda arī 2025. gada attiecīgie mēneši – februārī mājokļa pabalsts izmaksāts 22 435,44 eiro apmērā, martā – 29 574,52 eiro, bet aprīlī – 32 400,06 eiro apmērā.

Diemžēl jāatzīst, ka minētais atbalsts vairumā gadījumu sasniedz tieši pilsētās labiekārtotos mājokļos dzīvojošos, jo daudzs lauku teritoriju iedzīvotājus, kuri ienākumu ziņā atbilstu pabalsta saņēmēju mērķgrupai, ierobežo kritērijs par zemes īpašumiem un transportlīdzekļiem. Tāpēc plaisa starp to atbalstu, ko saņem pilsētu, ko lauku iedzīvotāji, tikai palielināsies arī pēc šī brīža aktualitātes – koeficientu palielināšanas. ▣

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem».
«Par projekta raksta «Augstos mājokļa rēķinus daudziem šoziem samaksāt grūti. Valsts un pašvaldības nāk palīgā» saturu atbild SIA «Vietējā».

MAF
Mediju atbalsta fonds